

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuja

Tämä on alkuperäisen julkaisun rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutuksestaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original publication. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Hyttinen, J., Oilinki-Pulkkinen, M., Otamo, A., Posti, E., & Välijärvi, S. (2024). Mikroyrityksen mahdollisuudet vastuullisena toimijana. *Oamk Journal*, (55). Oulun ammattikorkeakoulu.
<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2024051429972>

METATIEDOT

Tyyppi: Artikkel

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 55/2024

Julkaisuvuosi: 2024

Tekijätiedot: Hyttinen Joonas, Oilinki-Pulkkinen Mervi, Otamo Alisa, Posti Ella, Välijärvi Satu

Oikeudet: [CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2024051429972>

Tiivistelmä: Oulun ammattikorkeakoulun maaseutuelinkeinojen opiskelijat tekivät maaseutuyrityksen ympäristö- ja laatujohtamisen kurssilla ympäristö- ja laatukselmuksen paikalliselle mikroyritykselle Naturest Oy:lle. Lisäksi he selvittivät mikroyrityksen mahdollisuuksia toimia vastuullisesti. Mikroyritys pystyy määrittelemään itse näkökulmansa vastuullisuuteen ja sen toteuttamiseen yrityksessä. Tällöin vastuullisuus lähtee yrittäjän arvopohjasta ja näkyy konkreettisina toimina yrityksen toiminnassa. Sertifikaattien avulla yritys pystyy osoittamaan vastuullisuuttaan asiakkaille, mutta vastuullisesti voi toimia myös ilman niitä.

Mikroyrityksen mahdollisuudet vastuullisena toimijana

17.5.2024 - Hyttinen Joonas, Oilinki-Pulkkinen Mervi, Otamo Alisa, Posti Ella, Välijärvi Satu

Ympäristötietoisuus on lisääntynyt kuluttajien keskuudessa. Yhä useampi haluaa toimia ympäristöä kunnioittaen ja kannattaa yrityksiä, joiden tietää toimivan vastuullisesti. Siksi myös mikroyrityksen kannattaa kiinnittää huomiota oman toimintansa vastuullisuuteen ja kestävyYTEEN sekä siihen, miten siitä viestii potentiaaliselle asiakaskunnalleen. Erilaiset vastuullisesta toiminnasta kertovat ympäristösertifikaatit ja laatumerkit ovat yksi selkeä keino ilmaista yrityksen arvomaailmaa kuluttajille.

Artikkelissa tarkastellaan mikroyrityksen mahdollisuuksia ja haasteita toimia vastuullisesti sekä keinoja osoittaa se toiminnassaan. Mikroyritykseksi määritellään yritykset, joilla on vähemmän kuin 10 työntekijää [1]. Esimerkkinä käytetään paikallisen mikroyrityksen, Naturest Oy:n, vastuullisuuden ja laadun toimintamallia.

ISO 9000 -standardissa [2] laatu määritellään suomennettuna näin: ”missä määrin kohteen luontaiset ominaisuudet täyttävät vaatimukset”. Laatu nähdään suhteellisena asiana, johon liittyvät kaikkien sidosryhmien tarpeet ja odotukset. Yrityksessä laatua voidaan tarkastella eri näkökulmista, joita ovat esimerkiksi tuoteperusteinen laatu, tuotantoperusteinen laatu, käyttöarvo, hyötyarvo, erinomainen hyvyys ja luksus [3]. Tässä tekstissä laatua käsitellään tuotantoperustaisen laadun näkökulmasta. Tällöin huomiota kiinnitetään prosessiin eli siihen, miten tuote tai palvelu on tuotettu ja mitä vaikutuksia prosessilla on vastuullisuuteen liitettäviin asioihin.

Jokainen yritys pystyy määrittelemään itse omat vastuullisuuden näkökulmansa ja toimintatapansa lakeja ja normistoja noudattaen. Yleisesti vastuullisuudella voidaan tarkoittaa yritystoiminnan taloudellisia, sosiaalisia ja ekologisia vaikutuksia. [4] Jotta voidaan puhua vastuullisesti toimivasta yrityksestä, tulee yrityksen määritellä, mitä vastuullisuus juuri heillä tarkoittaa. Tähän tarvitaan prosessia, jossa määritellään vastuullisuus sekä ne käytännön toimet, joissa vastuullisuutta toteutetaan. Prosessissa voidaan hyödyntää esimerkiksi YK:n kestäväen kehityksen tavoitteita,

vastuullisuusraportoinnin malleja, ISO-standardeja ja erilaisia sertifikaatteja, jotka auttavat ohjaamaan huomiota vastuullisuuden eri näkökulmiin [5].

Mikroyrityksen mahdollisuudet toimia vastuullisesti

Mikroyrityksen vastuullisuustyö lähtee yrittäjän ja yrityksen arvoista, maailmankatsomuksesta ja motivaatiosta. Yritys voi itse päättää arvomaailmastaan sekä siitä, millä tavalla se osoittaa sen yhteistyökumppaneilleen ja asiakkailleen.

Sertifikaattien lisäksi on olemassa myös muita keinoja osoittaa asiakkaille, että yritys toimii vastuullisesti. Uusille potentiaalisille asiakkaille yrityksen vastuullisuudesta kertoo esimerkiksi se, millaisten muihin toimijoiden ja yritysten kanssa se on verkostoitunut. Yhteistyöverkostot muiden tunnetusti vastuullisten toimijoiden kanssa kertovat myös mikroyrityksen arvomaailmasta ja luotettavuudesta.

Toinen hyvä keino tuoda esille toiminnan ympäristöystävällisyyttä ja vastuullisuutta on avoimuus ja läpinäkyvyys yrityksen kotisivuilla sekä sosiaalisen median kanavilla. Tärkeänä pidetyt arvot tulisi näkyä yrityksen palveluita käyttäville asiakkaille selkeästi yrityksen toiminnassa. Naturest nostaa esimerkiksi sen järjestämän luontoretken, jolle asiakkaita kehoitetaan saapumaan kimpakyydeillä. Retkievät syödään kertakäyttöastioiden sijaan oikeista retkiastioista. Asiakkaita opastetaan myös olemaan jättämättä luontoon mitään sinne kuulumatonta (kuva 1). [6]

KUVA1. Naturest kehottaa asiakkaitaan toimimaan ympäristöystävällisesti (kuva: Rita Porkka, 2023).

Naturest oli ensimmäinen mikroyritys Pohjois-Pohjanmaalla, joka sai Sustainable Travel Finland (STF) -laatumerkin vuoden 2020 alussa. STF-merkki on kokoava laatumerkki vastuullisille yrityksille ja matkailualueille Suomessa. Saadakseen STF-laatumerkin yrityksellä täytyy olla jokin ympäristösertifikaatti. Naturestillä se oli Ekokompassi. Naturest sai laatumerkistä ja edelläkävijyydestä konkreettista hyötyä, sillä yrittäjä **Rita Porkka** on kutsuttu pitämään koulutustilaisuuksia vastuullisuudesta. Sertifikaattien hakemisen taustalla on ollut yrityksen ympäristöä kunnioittava arvomaailma. Tärkeimmäksi asiaksi Porkka kokee, että yritys pystyy osoittamaan kansainvälisille asiakkailleen hoitavansa asiat vastuullisesti. [6]

Naturest suosii yhteistyökumppaneita, joiden tietää noudattavan vastuullisuuden toimintamallia ja joiden kanssa se kokee arvojensa kohtaavan. Yrityksessä on panostettu ympäristöystävällisyyteen ja kestäväan kehitykseen hankinnoissa, joita mietitään sekä vastuullisuuden että taloudellisen kannattavuuden kannalta. Tämä näkyy erityisesti Naturestin ylläpitämän, Loppulassa sijaitsevan luontokahvilan toiminnassa. Kaikki kahvilan astiat, käyttötavarat, verhot ja kokousvälineet ovat kierrätettyjä. Kalusteet on teetetty paikallisessa vankilassa suomalaisesta puusta ja ne on käsitelty ympäristöystävällisellä

pintakäsittelyaineella. Elintarvikkeina pyritään käyttämään mahdollisuuksien mukaan luomua ja lähiruokaa.

Taloudellisten tavoitteiden ja yrityksen ympäristötyön suhde on ollut tarkasteltavana. Yrittäjä haluaa erottaa toisistaan ympäristö- ja sertifikaattityön. Ympäristötyö ja taloudelliset tavoitteet ovat tasapainossa. Ympäristösertifikaatti on vaihtunut edullisempaan erityisesti ohjelmapalveluyrityksille kohdennettuun Green Activities Label -merkkiin, jonka Naturest koee sopivan sille paremmin.

Myös eri verkostoihin ja yhteisöihin kuuluminen voi tuoda yritykselle näkyvyyttä ja sen myötä myös uusia asiakkaita. Uusina jäsenyyksinä Naturestilla ovat Welcome Cyclist ja We Speak Gay, joiden tarkoitus on tavoitella uusia asiakkaita ja samalla osoittaa kuluttajille, että yritys toimii tiettyjen arvojen mukaisesti. [6]

Sertifikaattien hyödyt, haasteet ja kannattavuus

Ympäristösertifikaatit kertovat, että tuote on valmistettu tai palvelu on järjestetty ympäristö huomioon ottaen tiettyjä kriteereitä noudattaen. Laatusertifikaatit puolestaan liittyvät tuotteen tai palvelun yleiseen laatuun ja turvallisuuteen. Merkit voivat vaihdella toimialoittain tai alueittain.

Yrityksen ympäristövastuuta arvostetaan koko ajan enemmän, ja se näkyy kilpailutuksissa lisääntyneenä ympäristövastuun vaatimuksena. Joskus vaaditaan sertifikaattia, toisinaan riittää näyttö siitä, että järjestelmää on lähdetty rakentamaan ja että ympäristötyön tavoitteet ja toimenpiteet on luotu. Kaikissa kilpailutuksissa ei vaadita ympäristöjärjestelmää, mutta sen osoittamisesta saa lisäpisteitä. [7] Myös Naturest on törmännyt tilanteeseen, jossa hakijalta on vaadittu tiettyä sertifikaattia, jotta on tullut valituksi hakijoiden joukosta. [6]

Kuluttajat ovat entistä ympäristötietoisempia, mikä voi asettaa mikroyrityksen toiminnalle omat vaatimuksensa. Yritys voi osoittaa ympäristö- tai laatusertifikaatilla kuluttajalle, että toimii vastuullisesti. Sertifikaatit voivat auttaa kuluttajia tekemään tietoisempia valintoja sekä edistää vastuullista kuluttamista. Ne kertovat kuluttajalle, että yritys itsessään tai sen tuote tai palvelu täyttää tiettyjä laatukriteereitä tai ympäristöstandardeja. [7]

Naturestin Rita Porkka on pohtinut sertifikaattien hyötysuhdetta. Joidenkin sertifikaattien odotettiin tuovan lisää kansainvälisiä asiakkaita ja auttavan kilpailutilanteissa.

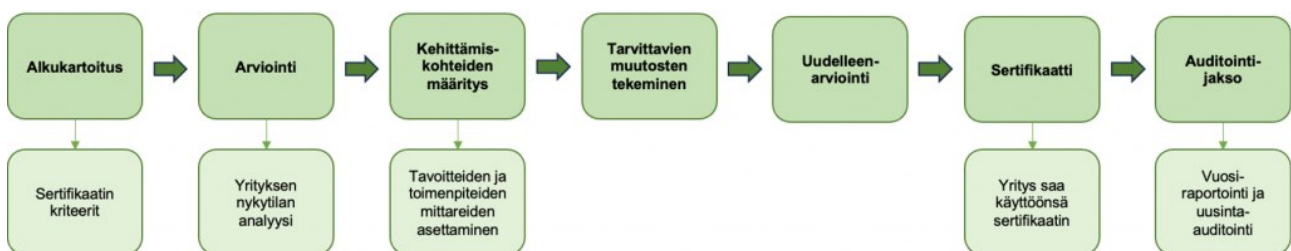
Ulkomaalaisilta asiakkailta kysyttäessä he eivät kuitenkaan kokeneet sitä tärkeimmäksi kriteeriksi palvelua valittaessa. Kaikki sertifikaatit eivät ole tunnettuja asiakkaille, eivätkä asiakkaat ole hakeutuneet yrityksen tarjoamiin palveluihin sertifikaattien perusteella. Yrittäjä kokee, että sertifikaatit ovat kuitenkin yksi selkeä keino osoittaa konkreettisesti, että yrityksessä toimitaan vastuullisesti ja ympäristöä kunnioittaen. Yritys voi toimia vastuullisesti ilman sertifikaattejakin ja osoittaa sen omalla toiminnallaan ja viestinnällään. [6]

”Vaikka meillä ei olisi mitään sertifikaattia, niin asiat silti tehtäisiin niin kuin me tehdään nyt. Sertifikaatti itsessään ei takaa sitä, että yritys on vastuullinen”, kertoo Porkka. [6]

Sertifikaatin hakuprosessi

Kun mikroyritys miettii eri sertifikaattien hankkimista, kannattaa pohtia, miksi sertifikaattia ollaan hakemassa ja millainen hyötysuhde sillä saavutetaan [6]. Joidenkin sertifikaattien hakuprosessi on työläs, ja kriteerit niiden saamiselle korkeat. Jokainen sertifikaatti maksaa, joten mikroyrityksen tulee vuosittain miettiä niistä aiheutuvia kuluja. Omalle yritykselle soveltuvaa sertifikaattia, laatumerkkiä tai jäsenyyttä voi lähteä punnitsemaan esimerkiksi niin, että yritys ottaa huomioon omat mielenkiinnon kohteensa sekä miettii resurssejaan ja taloudellisuutta sekä asiakkaita eli minkä tyyppistä joukkoa tavoitellaan.

Sertifikaatin hakeminen (kuvio 1) aloitetaan alkukartoituksesta, jossa käydään läpi sertifikaatin kriteerit. Arvioinnissa tehdään analyysi yrityksen nykytilasta, jolloin saadaan kokonaiskuva toiminnasta. Analyysin pohjalta edetään määrittämään yrityksen oleelliset kehittämiskohteet sertifikaatin kriteerien mukaisesti sekä asetetaan tavoitteiden ja toimenpiteiden mittarit. Sertifikaatin kriteerien tulee täytyä auditoinnissa, jonka suorittaa riippumaton osapuoli. [8]

KUVIO 1. Sertifikaatin hakuprosessikaavio (kuvio: Alisa Otamo ja Ella Posti, 2024). Kuvio avautuu isommaksi klikkaamalla.

Yritykselle myönnetään määräaikainen sertifikaatti hyväksytyin auditoinnin perusteella. Yrityksen tulee raportoida toiminnastaan ja toimenpiteiden edistymisestä vuosittain. Uusinta-auditoinnissa arvioidaan sertifikaatin kriteerien toteutumista ja se suoritetaan tietyn ajanjakson jälkeen sertifikaatista riippuen. Uusinta-auditoinnissa yritykselle myönnetään sertifikaatin käyttöoikeus, jos yritys täyttää kriteerit.

Sertifiointia harkitsevan yrityksen kannattaa tutkia, onko sertifikaatin rakentamiseen mahdollista saada taloudellista tukea. Yksi tällainen tuki on Ruokaviraston myöntämä yrityksen kehittämistuki, jota haetaan alueellisesti ELY-keskukselta tai Leader-ryhmästä [9]. Naturest hyödynsi sertifikaatin rakentamiseen yrityksen perustamistukea. Jos yrityksen ei ole mahdollista saada sertifikaattiin erillistä tukea, voi hyötyä miettiä sitä kautta, tuoko sertifikaatti mahdollisesti uusia asiakkaita ja erottuisiko yritys sen avulla kilpailijoistaan merkittävästi.

Vastuullisuus on mahdollista

Vastuullisesti toimiminen on mahdollista mikroyrityksessä. Vastuullisuus lähtee usein yrittäjän omasta arvopohjasta ja näkyy konkreettisina toimina yrityksen toiminnassa. Mikroyritykselle haasteena on tasapainoilu taloudellisten resurssien kanssa, mutta vastuullinen toiminta voi olla myös kilpailuetu.

Vastuullisesti pystyy toimimaan ilman sertifikaattejakin, mutta niiden avulla vastuullisuuden osoittaminen asiakkaalle on helpompaa. Sertifikaatit auttavat myös yritystä kiinnittämään huomioita vastuullisuuden eri näkökulmiin. Sertifikaattia hankkiessa yrityksessä on hyvä pohtia, mikä sertifikaatti on juuri omalle yritykselle sopiva sekä minkälaisia kustannuksia ja hyötyjä sertifikaatista on.

Joonas Hyttinen

Opiskelee Oulun ammattikorkeakoulussa Maaseutuelinkeinojen tutkinto-ohjelmassa agrologiksi (AMK)

Mervi Oilinki-Pulkkinen

Opiskelee Oulun ammattikorkeakoulussa Maaseutuelinkeinojen tutkinto-ohjelmassa agrologiksi (AMK)

Alisa Otamo

Opiskelee Oulun ammattikorkeakoulussa Maaseutuelinkeinojen tutkinto-ohjelmassa agrologiksi (AMK)

Ella Posti

Opiskelee Oulun ammattikorkeakoulussa Maaseutuelinkeinojen tutkinto-ohjelmassa agrologiksi (AMK)

Satu Välijärvi

lehtori, tiimipäällikkö

TKI-yksikkö

Oulun ammattikorkeakoulu

Lähteet

- [1] Tilastokeskus. (2024). *Mikroyritys*. <https://www.stat.fi/meta/kas/mikroyritys.html>
- [2] Pitko, M. (23.10.2020). *Johdanto laadunhallinnan ISO 9000 -standardeihin. Diasarja oppilaitoksille*. Suomen Standardisoimisliitto SFS ry.
- [3] Anttila, J., & Jussila, K. (15.2.2016). *Mitä laatu on?* SFS Suomen standardit. <https://sfs.fi/mita-laatu-on/>
- [4] Elinkeinoelämän keskusliitto. (2019). *Vastuullisuuden suunnannäyttäjät. Käytännön työkaluja ja esimerkkejä yritysvastuun johtamiseen*. https://ek.fi/wp-content/uploads/EK_Vastuullisuusjulkaisu_final_net_11.9.2019.pdf
- [5] Välijärvi, S. (17.11.2023). *Pk-yrityksen laatutyö* [luento]. Oulun ammattikorkeakoulu.
- [6] Porkka, R. (5.12.2023). Naturest Oy. Haastattelu.
- [7] Suomen luonnonsuojeluliitto. (Julkaisuaika tuntematon). *Ympäristösertifikaatti valttina kilpailutuksissa*. Ekokompassi. <https://ekokompassi.fi/ymparistosertifikaatti-valttina-kilpailutuksissa/>
- [8] Suomen luonnonsuojeluliitto. (2022). *Ekokompassi opas*. Ekokompassi. <https://ekokompassi.fi/lataa-ekokompassi-opas/>

[9] Ruokavirasto. (Julkaisuaika tuntematon). *Yrityksen investointi- ja kehittämistuet*.
<https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maaseudun-yrittajyys/maaseudun-yritystuet/yrityksen-investointi-ja-kehittamistuet/>